

Lugemine – õppimise imerohi

Lugemine on kõige tõhusam, toredam ja kättesaadavam viis laduda õppimisele tugev vundament.

Viimase PISA testi analüüsis toodi välja, et need lapsed, kellel olid lugemistestis head tulemused, kulutasid palju vähem aega kodutööde tegemisele. See tähendab, et tänu sellele, et nende lugemisoskus oli hea, oli neil **lihtsam õppida**.

Lugude kuulamine ja lugemine on võimalus, kuidas vaadata kõrvalt ja elada sisse teistesse maailmadesse ja eludesse. See arendab **empaatiavõimet, loovust ja rikastab maailmapilti**.

Lugemine on kõige tõhusam vahend **keeletaju parandamiseks ja sõnavara rikastamiseks**. Oma igapäevases suhtluses piirdume üsna vähese sõnavaraga ja kasutame pigem lihtsaid lauseid. Tänu sellele, et raamatumaailm on palju suurem kui meie igapäevane elukeskkond, on ka sealne sõnavara mitmekesisem.

Lugemisel on mitu tasandit:

Tehniline lugemisoskus – see tähendab, et laps loeb soravalt. Selleks, et laps saaks soravalt lugeda, peab ta seda palju treenima.

Loetud teksti mõistmine – laps saab aru, mida loeb. Ta leiab tekstis küsimustele vastused ja oskab rääkida, millest tekst oli.

Oleme koolis näinud, et mõnikord laps loeb soravalt, aga kui hakata lähemalt tekstist rääkima, selgub, et ta tegelikult ei saanud aru, mida luges. Üks väga hea meetod, kuidas toetada teksti mõistmist, on see, kui laps räägib, mida ta luges. Niimoodi peab ta “mõttega lugema”, st ei saa lihtsalt tekstist silmadega üle libiseda. Nii areneb ka lapse eneseväljendusoskus. Alguses on loetust rääkimine keerukas, sest kokkuvõtte tegemine ongi keeruline ülesanne, võib-olla ütleb laps, et eelistaks küsimustele vastata, see on palju lihtsam. Alguses saabki teda küsimustega toetada, aga eesmärk võiks olla ikkagi see, et laps suudab edasi anda raamatu sündmustikku. Selle meetodi juures on veel üks suur pluss – niimoodi tulevad välja need kohad ja sõnad, mis lapsele arusaamatuks jäid ja üheskoos nende üle arutledes rikastub lapse sõnavara ja mõttemaailm.

Ühe pere näide. Üheskoos loetud raamatu üle arutlemist alustati selles peres 3. klassis, kui selgus, et laps oli “läbi lugenud” A.Lindgreni “Hulkur Rasmuse”. Raamatust rääkides selgus, et laps ei teadnud, mida tähendab hulkur ning tegelikult ei saanud ka sündmustikust aru. Peres tehti kokkulepe, et suvelugemise loeb läbi nii laps kui ema. Kui

laps on 20 lk läbi lugenud, siis ta räägib emale, mis seal oli. Kuigi alguses oli protesti, siis järjekindluse ja lugemise sidumise arvutiajaga abil kujunes nendest aruteludes tore ühine aeg. Aasta aega hiljem pole ümberjutustus enam mingi keeruline ega tüütu ülesanne ning lugemiskontrollid koolis lähevad väga hästi.

Kõik lugemisspetsialistid rõhutavad, kui tähtis on, et lugemine oleks meeldiv tegevus. Raamatukoguhoidjad on üks erakordselt lahke ja abivalmis seltskond, kes kindlasti oskavad lapsele raamatut soovitada.

Meil Tallinnas on ka maailmas ainulaadne Lastekirjanduse Keskus, kuhu tasub kindlasti uudistama minna, seal on põnev nii lastel kui täiskasvanutel. <https://elk.ee/>

Lastekirjanduse Keskuse lugemissoovitused on siin:
<https://elk.ee/lastekirjandus/raamatusoovitused/>

Eripedagoog Marliis Miilmäe lugema õppimisest:

<https://lengu.ee/eripedagoog-kuidas-opetada-last-lugema-2/>

Lastekirjanik Ilmar Tomuski artikkel lugemise tähtsusest:

<https://opleht.ee/2022/09/lugemise-tahtsusest/>

Muu kodukeelega laps ja lugemine

Lugemine peab olema tore. Kui raamatut on liiga raske lugeda, kaob rõõm lugemisest kiiresti. Üldine soovitus on, et laps peaks läbi lugema siiski terve raamatu, mitte lihtsalt mõne peatüki. Kuid eestikeelsed eakohased raamatud võivad olla küllaltki keeruka keelega ja paksud. Seepärast võiks esialgu eestikeelseks lisalugemiseks võtta pigem nooremale eale mõeldud lihtsamaid ja vähesema tekstiga raamatuid.

Laps ei peagi aru saama kõikidest sõnadest, et teksti oleks lihtsam mõista, võib esialgu valida lugemiseks pildiraamatu.

Eriti suvel on eestikeelsete raamatute lugemine väga tähtis, sest suvega unustavad lapsed eesti keelt ja sügisel on neil koolis keeruline. Perekond saab last eestikeelse kirjanduse juurde suunates palju aidata.

Tänapäeva teadus ütleb, et teist keelt (ehk siis näiteks eesti keelt) õpivad paremini need lapsed, kes oskavad enda emakeelt hästi. Nii et eestikeelsete raamatute kõrvale võiks mahtuda ka lapse emakeelsed raamatud.

Lastekirjanduse Keskuse soovitatud lihtsa keelega raamatud:

<https://elk.ee/lastekirjandus/raamatusoovitused/teemanimekirjad/>